

БУРЖОАЗНА РАДИОПРОПАГАНДА

(април - юни 1974 г.)

Радиостанции:

"Свободна Европа"

"Гласът на Америка"

"Би-Би-Си"

"Дойче веле"

1.VI.1974 г.

"ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА"

(април - юни 1974 г.)

През настоящето примесване от БТА ни бяха предоставени материали в размер на 20 машикопирани страници. Като се има предвид, че радиостанцията излъчва ежедневно на български език програма от 90 минути, то записаните 20 страници представляват едва 2/3 от едноименната ѝ продукция.

Напоследък БТА записва само откритата и пряка антибългарска радиопропаганда. В "Гласът на Америка" прията антибългарска пропаганда почти липсва - основната част от предаванията ѝ на български език са "неутрални", антикомунистически или косвена антибългарска пропаганда.

Въпросите, застъпени в 20-те страници, с които разполагаме, могат да бъдат систематизирани приблизително в следния ред:

1. Взаимоотношенията между САЩ и НР България.
2. "Американската изключителност", "необикновения прогрес" на науката и техниката в САЩ, от които социалистическите страни "могат да получат много и да научат много".

Материалите, трaktuващи темата за взаимовръзките и взаимоотношенията между САЩ и България представляват две трети от обема на записаните предавания на "Гласът на Америка".

Особена част от тях са посветени на възможностите за разширяване взаимовръзките и взаимоотношенията между САЩ и НРБ в икономическата и търговската област. Преди всичко това са материали, които засягат посещението на американския министър на търговията в някои социалистически страни и в НРБ.

В тях има няколко характерни за американската пропаганда акценти:

- Развива се известната теза, че правителството на президента Никсън прави всичко възможно за улесняване на външната търговия със социалистическите страни, за разширяване на научно-техническата помощ, но че предложението за даване "въздуха на най-облагодетелствуваната нация срещу сериозни спънки в Камарата на представителите и в Сената".

- Търсят се аргументи да се защити позицията, че "разширяването на търговията между Изтока и Запада ще става постепенно", "за да се постигне по-добро разбиране между народите от социалистическите страни и народа на САЩ".

- Официални американски представители (Фредерик Дент) констатираат, че разговорите по въпросите на икономическите и търговски взаимоотношения са водени "в приятелска атмосфера и откровеност" и се декларира, че ако този дух се наложи и за бъдеще търговията между САЩ и България "ще се развива много по-бързо, отколкото през последните няколко години". В това направление "американски официални лица окръжествяват разговорите на Дент в София като конструктивни, откровени и полезни".

- Подчертава се, че посещението на Фредерик Дент в България и подписването на консулска спогодба са актове, на които американското правителство отдава особено значение.

В тази група от теми, разработени в подчертано обективистичния традиционен тон на радиостанцията, се прокарва по-следователно известната линия на противопоставяне на социалистическите страни една на друга: когато се говори за разширяването на икономическото и търговско сътрудничество между САЩ и НРБ се лансира тезата, че в това отношение Румъния прави мно-

го повече, като стокообменът между САЩ и Бундния ще "възлезе на едни милиард долара обир за износ и внос през идните години". В екисите на "Гласът на Америка" вече е съобщено, че "българите очакват тази година търговията между България и САЩ да възлезе на 20 милиона долара". Подлася се информацията, че Съветският съюз се посещава от много представители на американските делови среди, особено от специалисти като се прави внушението, че ние не бива да чакаме...

В тази връзка "Гласът на Америка" навява, че "Полша, Чехословакия, Унгария и Съветският съюз навлизат във втората фаза на консултационните блага", "има съмнение, че ръководителите на тези страни се стараят да подобрят стандарта на живота". Изключването на България от тези списък преследва внушението, че и нашата страна трябва да навлезе във "втората фаза на консултационните блага" и че нашите ръководители не се стараят достатъчно, както ръководителите на цитираните социалистически страни, да бъде подобрен стандартът на живота.

Зад "обективният" си тон на "информираше", "Гласът на Америка" проявява стремежа да бъде срозирано социално-политическото и идейно единство на страните от социалистическата общност, да се компрометират ръководителите на НРБ. С един манипулативен подход, с една реплика, с индиректно внушение, се правят опити да се поставят под съмнение усилията на ръководството на нашата партия и държава за повишаване жизненото равнище на народа, за изпълнение декемврийската програма на партията. Зад "добрия" и спокоен тон умело се търси начин косвено да се атакува ръководната роля на партията.

Друг аспект на отношенията между САЩ и България е културното струпничество между САЩ и НРБ. Стремжът е да се по-

насе, че културните връзки между България и САЩ са традиционни, съществували са от дълги години, но са претърснати една ли не по вина на България след победата на социалистическата революция. "Може би е уместно да пометем огромния принос на някои американци за културното издигане на много български девойки към края на миналото и началото на мазето столетие" - подчертава в едно свое предаване "Гласът на Америка" по повод деня на майката в САЩ. В материала се съвзвизват имената на някои от тези жени на американските Естор Малби и Ивас Абот (като организаторки на американски колеж в Самоков и Симеоново, на първото училище за милосърдни сестри в София), филантропката на американците, който "остава като най-красив и неразотворен наметник в сломана на българите на угнетения". На това цитират и следващи изто: "Протопрееватор Георги Кирилов от Детройт разказва как американците от български произход чувствуват паметта и делото на светите братя Кирил и Методий".

Тази позиция, макар и развита в исторически план, е в подкрепа на известната идея за свободно движение на идеи, хора и информация. Продължавайки добрата стара традиция, днес България трябва да доразвие примера, оставен от историята. Още повече, че вече твърде много в това отношение се правело в самите САЩ: там се чувствувал деня на Кирил и Методий. Очевидни са поученията с покровителствено-назидателен тон, че лозунгът за свободно движение на идеи, хора и информация не е толкова опасен и би могъл да се развива, особено когато има "добро" желание!...

Пропагандистката уловка е ясна: чрез едно привидно обективно излагане на фактите да се убеди несведущия в "искрените" и "добри" намерения на САЩ.

Тезата за "американската изключителност" се развива в редица материали с особена наистиняемост, като се акцентира предимно върху постиженията на американската наука и техника. В предначертанието на тази група от теми особено се популяризира развитието на изобретателства в САЩ, като се настоява да се казват днес дори едни откъси на патентоване, международни или свободните професори, който да не се казва в процес на дълбока преобразованя, като последица от употребата на компютри". "Но предимна на съвременния само през последните година цели да бъдат изобретенията около 25 милиарда долара за изобретения, поддържа се в изобретения и изобретения на 120-те милиони компютри на цели Америка".

Но вонка вероятност в разработката на посочените проблематиче са изложени и чисте редица изобретения от крупни фирми: "За нов вид машина, която обхваща мерата от косинте в птицекарнаците", за "специалният вид обемите за жора, които работят в химически заводи", за промишлена свръхформа от пластмаса и др. Редицата има обаче и специфичен пропагандистки заряд: ако приемем, че тя е заплатена от крупни фирми, за да облекчае бюджета на "Гласът на Америка" в старото време, тя със съвсем конкретната си фактологична разработка си поставя за цел да привлече вниманието, да възбуди интереса, и заедно с това да създаде възможност за нови разговори, за коментари, които продължават действието на пропагандния ефект.

Общо взето, макар и осигьдна, информацията от предаванията на "Гласът на Америка", ни навежда на извода, че радиостанцията все повече се стреми да навлезе в тона на една официална, "лоялна" към България пропаганда, без да е престанала, макар и индиректно, да преследва предишните си цели.

25.VI.1974 г.

к.и.н.Г.Г.Дмитров

/цм